

Indhold

Forord

Noter til læseren

Introduktion	1
Etik og sygepleje	1
Stipulative definitioner og tentative begrebsbestemmelser	3
Afhandlingens inddeling og opbygning	11

Del I: Projektets rammer

Baggrund	14
Etisk refleksion og handling i sygeplejen	14
Projekt mål	23
Mål og delmål	23
Arbejdshypoteser	24
Datagenerering	28
Deltagerobservation	28
Semistrukturerede interview	31
Fokusgruppeinterview	32
Forskningsdesign og analytisk metode	36
Inklusions- og eksklusionskriterier	36
Analytisk metode	43
Etiske overvejelser og konsekvenser heraf	46
Overvejelser og tiltag før undersøgelsen	46
Overvejelser og tiltag under selve undersøgelsen	48
Kort præsentation af felten	51
Onkologisk afdeling, Vejle sygehus	51
Sct. Maria Hospice Center, Vejle	52

Del II: Teoretisk ramme

Etisk refleksion og handlingsetik	56
Deontologisk etik	57
Teleologisk etik	63
Diskursetik	71
Fænomenologisk etik	76
Dydsetik	84
Sygeplejeetiske perspektiver	93

Læringsteorier i den etiske praksis	97
Kohlbergs teori om moralsk udvikling	97
Gilligans feministiske korrektiv	101
Brødrene Dreyfus' model for moralsk udvikling	104

Del III: Empiri og analyse

Formaliserede værdibegreber og værdifuld praksis	110
Formaliserede værdibegreber	110
Arbejdet med værdibegreberne på de to institutioner	112
Sygeplejerskens værdibegreber og institutionens værdier	114
Sygeplejerskens vurdering af værdigrundlagets anvendelse, funktion og værdi	119
Sammenhæng mellem sygeplejerskens og patientens værdibegreber	121
Delkonklusion	125
Hvordan taler etikken, og hvordan bringes den i tale?	127
Etikkens tilsynekomst	127
Hvad er etik?	129
Hvor kommer etikken fra?	131
Delkonklusion	133
Etiske dilemmaer: Identifikation	135
Sygeplejerskens identificering af det etiske dilemma	135
Autonomi vs. paternalisme	138
Solidaritet vs. loyalitet	144
Delkonklusion	151
Etiske dilemmaer: Løsning og opløsning	153
Refleksioner bundet til det etiske dilemma	153
Nonrefleksive handlinger bundet til det etiske dilemma	162
Etik gennem forruden og bagruden	166
Aldersbetingede faktorer i relation til det etiske dilemma	171
Delkonklusion	177
Samvittighed, karakter og udvikling	180
Samvittighedens funktion og egenskaber	180
Eksistentielle forhold	182
Udvikling af den etiske sygeplejerske	186
Delkonklusion	192

Del IV: Rekapitulation og progressivt tilbageblik

Rekapitulation	194
Undersøgelsens resultater set i forhold til egne hypoteser	194
Undersøgelsens resultater set i forhold til tidligere undersøgelser	198
Undersøgelsens resultater set i forhold til de klassiske etiske teorier	203
Forholdet mellem evidensstyrke og udsagnstyrke	215
Genfremstilling af felten	215
Signifikante a priori forskelle belyst og begrundet deduktivt	217
Signifikante a posteriori forskelle belyst og begrundet deduktivt	221
Signifikante a posteriori forskelle belyst og begrundet induktivt	228
Fra empirisk analyse til tematiske fokuspunkter	237

Del V: Syntese og diskussion

Tematisk syntese	240
Etik i og ud fra situationen	240
Etik som begreb og/eller greb i praksis	241
Etik som redskab og/eller egenskab	243
Etik som nødvendighed og/eller omstændighed	250
Etik som refleksion og handling	252
Den etiske situation og det etiske dilemma	252
Refleksion og handling	254
Sygeplejerskens etiske praksis	257
Tre hovedveje til etik i sygepleje	263
Vejen til en personlig funderet etik i sygeplejen (dannelse)	263
Vejen til en kulturel funderet etik i sygeplejen (fagidentitet)	268
Vejen til en faglig funderet etik i sygeplejen (uddannelse)	269

Del VI: Konklusion

Gennemgang af undersøgelsens resultater set i lyset af de opstillede delmål	277
Samlet konklusion med afsluttende perspektiveringer	282
English Summary	285
Resume	287
Litteratur	289
Bilagsfortegnelse	301

Bilagsfortegnelse

1. Projektets godkendelse af datatilsynet
2. Vagtplaner
3. Kort over onkologisk afdeling A27
4. Kort over Sct. Maria Hospice center
5. Patientinformation
6. Værdigrundlag på Onkologisk afd. A27 (oktober 2006)
7. Værdigrundlag på Sct. Maria Hospice Center (november 2007)
8. Henstilling til patienter og pårørende på onkologisk afd. A27